

Пастушенко Д. А.
студентка 2-го курсу
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВИЛА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В СИСТЕМІ ВЗАЄМОВІДНОСИН АДВОКАТ-КЛІЄНТ

Термін «етикет» означає певну виражену форму поведінки, обумовлену сукупністю загальновизнаних правил поведінки стосовно зовнішнього вияву ставлення до людей (поведінка в громадських місцях, вітання, форми звертання, манери, одяг). Етикет являє собою зовнішній вияв моралі, але за своїми функціями, структурою він порівняно простіший від моралі, повністю їй не підпорядкований.

Безумовно, на юридичний етикет, перш за все, мають вплив специфіка історичного розвитку, державний лад, національні та інші традиції та звички. Можна зробити висновок про існування деяких закономірностей, які визначатимуть розвиток й становлення юридичного етикету: залежність змісту службового етикету від культурного й соціально-правового рівнів розвитку суспільства, духовного досвіду людства, інституту юридичного етикету.

Юридичний етикет є складовою частиною духовної культури правника, системою законодавчо закріплених, природно та історично встановлених правил спілкування й поведінки у службовій та позаслужбовій діяльності, які мають відповідати національній духовності та моральним вимогам суспільства. Специфіка юридичного службового етикету полягає в тому, що він має не тільки моральне значення, а й правове закріплення, регламентується статутами, наказами, інструкціями та іншими нормативними актами. Взагалі, законом життя правників повинні бути елементарні норми загальнолюдської моралі, сформовані історично, які регулюють людські відносини на засадах справедливості, гуманності, взаємної поваги. З дотриманням цих норм можна пов'язати ефективну діяльність юриста на користь держави, людей та суспільства. [1, с. 227]

Зрозуміло, що регламентувати всі сторони службового етикету неможливо. Проте, суворої регламентації потребують взаємостосунки юристів з громадянами. Правник повинен вміти відстоювати реальну юридичну позицію, розвивати, підтримувати у громадян юридичну зацікавленість та підносити авторитет законів у суспільстві. Однією з передумов належної професійної діяльності юриста є стиль його поведінки. Загальна поведінка особи визначається декількома чинниками: внутрішнім (знання та дотримання певних моральних норм) та зовнішнім (вчинки, реальні дії, володіння літературною мовою, формений одяг).

Правила (норми) поведінки формуються і вдосконалюються протягом всього життя особи. Проте, цікавим є саме процес реалізації цих правил у практичній юридичній діяльності, зокрема в адвокатській. Важливу роль в цьому відіграють жести, манери та зовнішній вигляд адвоката. Спостерігаючи за його зовнішністю та діями, можна дати йому певну моральну оцінку, яка досить часто залишається остаточною. Манери являють собою стійкі, постійні навики та звички у поведінці конкретно взятої особи, які виявляються у формі спілкування, ставленні до оточуючих, різних деталях поведінки, навіть у дрібних жестах, які часто повторюються. Манери можуть бути як позитивними, так і негативними, залежно від рівня вихованості, моральності людини.

Культура спілкування не програмується генетично та не унаслідується. Засвоєння правил (норм) спілкування є наслідком виховання. Адвокату бажано ефективно комунікувати. При спілкуванні великого значення набуває, перш за все, культура мовлення, яка дає відчуття впевненості у здатності переконувати співрозмовників. Опанування культурою мовлення є постійним процесом. Відповідно зі збільшенням інформаційного потоку, правової інформації, надважливим є вміння доречно, правильно і стисло сформулювати думку і викласти її як письмово, так і усно. Невизначна мова може засвідчувати обмеженість світогляду особи та низький рівень її моралі.

Адвокат виступає активним учасником спірних правовідносин, його мовна культура зобов'язує дотримуватися певних правил та норм у спілкуванні з клієнтами. Серед існуючих мовних стилів у професійній роботі адвоката переважає, безумовно, діловий стиль, адже він використовується при спілкуванні з клієнтами, колегами, представниками інших органів, заарештованими, тощо. В цих випадках мова являє собою не тільки засіб спілкування, а й виступає виразником ставлення до співрозмовників. Це означає, що у роботі правника неоціненне значення має мовна інтонація, яка дає змогу адвокату ефективно вплинути на конкретну особу чи навіть обстановку.

Неоціненним для адвоката є повсякденне спілкування зі своїми колегами, клієнтами та іншими громадянами. Вияв зневаги, небажання знати наміри, а також невміння контактувати потенційно містять у собі небезпеку бути відторгнутим колективом, отримати негативну реакцію від співрозмовника, що нерідко може призвести до неправильних вчинків. При спілкуванні з клієнтами, адвокату досить часто доводиться відверто вести розмову із клієнтом.

Важливим при спілкуванні адвоката з клієнтом є принцип конфіденційності, який регламентується ст.ст. 4, 11 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2] та вимогами Правил адвокатської етики: адвокат при наданні юридичної допомоги повинен дотримуватись адвокатської таємниці, навіть після розірвання договору про надання

правової допомоги, незалежно від того, юридична це особа, чи фізична. Так само, адвокат зобов'язаний зберігати конфіденційність стосовно інформації, що надійшла від особи під час консультації [3].

Таким чином, поведінка адвоката щодо свого клієнта має бути завжди гідною, незалежно від будь-яких обставин. І навіть у ситуації, коли клієнт незаслужено звинувачує адвоката у непрофесіоналізмі або недостатньо сумлінному відношенні до роботи, адвокат зобов'язаний залишатися стриманим і коректним, роз'яснити клієнту свою позицію (чому він зробив чи не зробив щось, що викликало невдоволення клієнта), не допускаючи при цьому, щоб його пояснення, а точніше роз'яснення, мали б характер або інтонацію самовиправдання.

Список використаної літератури:

1. Петрова Л. В. Нариси з філософії права: Навч. посібн. / За ред. проф. В. О. Чефранова. Харків, 2005. 260 с.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 20.10.2022)
3. Правила адвокатської етики: Затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09 червня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text> (дата звернення: 22.10.2022)

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кубаєнко Андрій Володимирович**